

ASiantuntijalausunto

Eduskunta hallintovaliokunta

Asia HE 2/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Sallan kunta esittää pyydettyä asiantuntijalausuntonaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi seuraavaa:

Sallan kunta katsoo, että

1. Hallituksen esitys on perusteiltaan kestävä, kuntoon, kuntalaisiin ja kansantalouteen kokonaisuutena liittyviltä vaikutusarvioinneiltaan vahvasti puutteellinen sekä toisaalta jättää lausunnoissa annetut haitalliset vaikutusarviointit huomioon ottamatta.
2. Esitetyssä muodossaan säädösmuutokset ovat käytännössä mahdottomia millään järkevällä tavalla Sallassa ja pääosissa Suomen kuntia toimeenpanna ja aiheuttavat täten sekä toiminnalliset että taloudelliset vahingot ja riskit niin Sallalle kuin suurelle osalle Suomen kuntia, erityisesti pienille ja keskisuurille kunnille ja sitä suuremmat, mitä kauemmaksi mennään suurista kaupungeista.
3. Hallituksen esitys vahvistuessaan käytännössä romuttaa monet hyvät kuntien eri toiminnoissa synergiahyötyjä, toimintavarmuutta ja taloudellisia säästöjä aikaansaavat yhteistyömuodot.
4. Hallituksen esitys loukkaa perusteettomasti ja ilman oikeutusta perustuslain suojaamaa kunnallista itsehallintoa ja on täten perustuslain vastainen.
5. Sallan kunnan kohdalla erittäin haitallista olisi, mikäli lainsäädännön muutos tällaisenaan johtaa tilanteeseen, ettemme voi jatkaa erittäin hyvin toiminutta yhteistyötä Laplt Oy:n kanssa ICT-palvelujen hankinnan osalta.

Sallan kunnan esitys

Sallan kunta esittää eduskunnan hallintovaliokunnalle ja sitä kautta eduskunnalle:

1. HE 2/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi jätetään eduskunnassa hyväksymättä.
2. Toissijaisesti esitykseen tehdään sellaiset muutokset, joilla mahdollistuu poikkeus niin Sallalle kuin vastaaville kunnille harvaan asutuilla alueilla ja alueilla, missä ei ole toimivia markkinoita hallituksenesityksen omistusosuus vaateesta eli tältä osin ei muutosta tehtäisi nykytilaan.

PERUSTELUT

Hallituksen esityksen kestävämmyyttä kuvaa Sallan osalta parhaiten ICT-palvelujen hankinta osa omistamaltaan LapIT Oy:ltä

Nykytila

Sallan kunta on LapIT Oy:n osakas (3%)

- Yhtiöllä 34 omistajaa: 23 kuntaa, 2 hyvinvointialuetta, 3 kunta- tai hyvinvointi-alueyhtymää sekä 6 kunta- tai hyvinvointialueomisteista osakeyhtiötä. Kolmella omistajalla on yli 10 % omistusosuus. Kuntaomistajista 21 on pieniä kuntia.
- Yhtiön liikevaihto 27 miljoonaa euroa
- Salla hankkii yhtiöltä ICT-palvelut kustannustehokkaasti, synergiahyödyt yhteisistä kilpailutuksista hyödyntäen.
- Jatkuvasti kehittyvän digitalisaation, tietoturvan, tietosuojan ja kyberhäirinnän ja –hyökkäysten maailmassa kunnan toiminnot sekä palvelujen järjestäminen ja tuottaminen pystytään turvaamaan kuntien ja muiden julkisyhteisöjen omistaman LapIT:n asiantuntevan, ICT:n kokonaisarkkitehtuurin hallitsevan yhtiömme kautta. Sallan kunta pystyy näin keskittymään perustehtäviensä hoitamiseen ja palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen kuntalaisille.
- Ennen ulkoistusta LapIT:lle kunta hoiti itse nämä tehtävät ja tilanne oli sekä kustannuksiltaan että toimintojen häiriöttömän turvaamisen näkökulmista katsottuna kestävä. Kunta oli harvojen isojen ICT-toimittajien, pääosin kansainvälisten armoilla.

Sidosyksikköaseman muutoksen (10%) perusteluista

Esitystä perustellaan markkinoiden toimivuudella ja kilpailun vahvistumisella. Sallan kunta katsoo, ettei koko LapIT:n toimialueella ole olemassa toimivia markkinoita. Ei ole olemassa sellaisia paikallisia tai alueellisia yrityksiä, mitkä kykenisivät tarjoamaan vastaavaa ICT-kokonaisarkkitehtuurin osaamista, eikä niitä synny. Yksittäiset pienet taikka suuremmatkin yritykset eivät tähän kykene, eivätkä ole ratkaisu.

Kunnalla ei ole eikä ole saatavissa kokonaisuuden hallitsevaa tilaajaosaamista.

Esitetty muutos aiheuttaisi ICT:ssä mittavat taloudelliset kustannukset sekä perustamis- että vuosittaisten käyttökustannusten osalta ja negatiivinen kustannusvaikutus ulottuisi kaikkiin kunnan toimintoihin.

Olennaista on se, että paluuta entiseen ei ole ja palvelun järjestäminen/tuottaminen kunnan omana toimintona on mahdotonta. Yksikään kunnanjohtaja ei ota 24/7 vastuuta tietoturvasta.

Kilpailun ja markkinoiden toimivuuden kannalta, millä esitystä perustellaan, olennaista on se, että LapIT kilpailuttaa ja hankkii markkinoilta pääosan osakkaille tulevista palveluista, ei suinkaan tuota niitä itse. LapIT hankkii palveluita yli 60 eri yritykseltä ja palvelujen tuottajalta ja räätälöi niistä kullekin omistajakunnalle sopivia kokonaisratkaisuja. LapIT:llä on tähän ammattitaito ja näiden yhteishankintojen sekä räätälöityjen palveluratkaisujen kautta omistajat saavat sekä taloudellisesti, mutta erityisesti toiminnalliset turvalliset ja sekä laadullisesti että määrällisesti oikeat ICT ratkaisut.

Kuntien välinen yhteistyö ja itsehallinto

Poliittiset puolueet ovat yhdessä rintamassa painottaneet kuntien välisen yhteistyön lisäämistä. LapIT on loistava esimerkki kuntien välisestä kustannustehokkaasta, kuntien toimintojen turvaavasta ja palvelujen sujuvan järjestämisen ja tuottamisen mahdollistavasta yhteistyöstä. Tämä ollaan lakiesityksellä romuttamassa.

Lakiesitys kajoaa perusteettomalla ja peruuttamattomalla tavalla kuntien perustuslailla turvattuun itsehallintoon.

Vähintään tulisi lakimuutokseen, mikäli se vahvistetaan, mahdollistaa poikkeus Sallalle ja muille harvaan asuttujen alueiden kunnille ja muille kunnille, joiden alueella ei ole markkinoita siten, ettei ole määritelty minimiomistusvaadetta eli nykytilaa ei tältä osin muuteta.

Sallassa

Kunnioittaen,

Erkki Parkkinen
kunnanjohtaja
Sallan kunta